

3.1 Erfgoed en archeologie

Algemeen

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. De Erfgoedwet vervangt zes wetten en regelingen op het gebied van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1988.

Onderdelen van de Monumentenwet die van toepassing zijn op de fysieke leefomgeving gaan naar de Omgevingswet die in 2019 van kracht wordt. Voor de onderstaande onderdelen is een overgangsregeling in de Erfgoedwet opgenomen voor de periode 2016-2019:

- Vergunningen tot wijziging, sloop of verwijdering rijksmonumenten;
- Verordeningen, bestemmingsplannen, vergunningen en ontheffingen op het gebied van archeologie;
- Bescherming van stads- en dorpsgezichten.

Erfgoed

Historische ontwikkeling plangebied

Tot aan de jaren '60 van de vorige eeuw is het plangebied onderdeel van het beekdal langs de Kleine Dommel en behoort het tot het Geldropse buitengebied aan de noordzijde van de Mierloseweg. Door het gebied lopen verschillende panden en zandwegen. De Kievitstraat, aan de rand van het projectgebied, ontwikkeld zich van zandweg naar buurtschap De Kievit tot verharde weg waar bebouwing aan ontstaat.

Karakteristiek voor het beekdallandschap zijn de steile oevers van de Dommel met beekbegeleidende beplanting, natte gras- en hooilanden begrensd door houtwallen haaks op de beek en de ontginningstructuur die nog nu nog op plekken zichtbaar is. Het beekdallandschap ten noorden van de Mierloseweg houdt zich tot in de 20ste eeuw vrijwel in stand. Tot aan de jaren '60 bestaat het beekdal nog uit een open gebied met hooilanden langs de beek. De smalle percelen waren omzoomd door houtwallen (vaak elzensingels). De periode daarna wordt het beekdal verder ontgonnen en werden woonwijken aangelegd rondom het plangebied. Het buurtschap De Kievit verdwijnt onder een planmatig aangelegde woonwijk. Tussen de Kleine Dommel en de nieuwe woonwijk blijft een strook van het beekdal onbebouwd. Ook het park rondom het Kasteel Geldrop, ten westen van de planlocatie blijft tot ver in de 20^e eeuw een groene enclave aan de Kleine Dommel. Beperkt het kasteelpark zich in eerste instantie nog tussen hoofdgebouw, Kleine Dommel en Mierloseweg. In de jaren '60 van de vorige eeuw wordt het kasteelpark verder in noordelijke richting uitgebreid. Het beekdallandschap wordt beplant met bomen en voorzien van een padenstructuur. Na aanleg van de rondweg Helze tussen het centrum van Geldrop en woongebied Kievit, wordt het kasteelpark aan noordelijke zijde definitief begrensd.

Uitsnede historische kaart 1925 (bron: topotijdreis.nl)

Uitsnede historische kaart 1970 (bron: topotijdreis.nl)

Uitsnede historische kaart 1970 (bron: topotijdreis.nl)

Uitsnede historische kaart 1980 (bron: topotijdreis.nl)

Cultuurhistorische structuren

Het plangebied ligt op de glooiing van het beekdal, de overgang van nat naar droog. De gronden ten westen van het plangebied lopen sterk af richting de beek. Het plangebied ligt ook laag. De greppelstructuur in oost-westrichting is hierin ook te onderscheiden. Het plangebied vormt hierdoor een landschappelijke kamer, welke omarmd wordt door het omliggende stedelijk weefsel. De afstand tot de Kleine Dommel is hier relatief groot, wat de locatie bijzonder maakt en kansen geeft voor de verdere ontwikkeling.

De landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het beekdal, maar ook de relatie met het kasteelpark zijn de belangrijkste cultuurhistorische structuren waar rekening mee is gehouden in de ontwikkeling van het plangebied. Het landschappelijke kader vormt de context van de stedenbouwkundige invulling, waarbij wordt aangesloten op de stedenbouwkundige wanden die de begrenzing vormt met het plangebied. Kenmerkend voor de locatie is dat er vanaf de nieuwe aangrenzende straten zichten of doorzichten zijn naar de Kleine Dommel en het landgoed Kasteel van Geldrop. Deze doorzichten zorgen voor een verankering met het aangrenzende gebied en vormt ook een belangrijke drager

van het plan. Beleving en verankering komen hierbij op een natuurlijke manier samen. De ontsluitingsstructuur vindt haar aansluiting op de Talingstraat/Alkstraat en verbindt het plan noord-zuid.

De cultuurhistorische ontginningsstructuur van het beekdal is hierin leidend. Niet alleen de lijnstructuren(houtwallen en greppels) maar ook de open weides maken onderdeel uit van deze structuur. Daarnaast is de relatie met het kasteelpark gezocht middels een fysieke verbinding in de vorm van een padenstructuur en brug. Op de gronden die behoren tot de EHS- bestemde gebieden worden de aanwezige natuurwaarden verder versterkt. In de visie wordt aangesloten bij de natuurbeheertypen zoals beschreven in de (concept)'Gebiedsvisie Kleine Dommel Geldrop', 2015. Van noord naar zuid wordt een fietsstructuur gerealiseerd ter hoogte van het plangebied.

Rijksmonument

De Erfgoedwet en straks de Omgevingswet beschermen integraal het cultureel erfgoed, waaronder rijksmonumenten. In de Erfgoedwet is de aanwijzing van een object tot rijksmonument geregeld. Conform het overgangsrecht (artikel 9.1, onder a, Erfgoedwet) blijft hoofdstuk IV van de Monumentenwet van toepassing tot het tijdstip waarop de Omgevingswet in werking is getreden.

Binnen de begrenzing van het projectgebied komen geen Rijksmonumenten voor. Aan de westzijde van de Kleine Dommel ligt het Rijksmonument Kasteel van Geldrop. Het Rijksmonument omvat het kasteel met een middenschip gebouwd in 1616 en een oost-, achter- en westkant in 1866. De bovenbouw van de oostvleugel van het kasteel en de baldakijn dateren uit de jaren '20 van de vorige eeuw. Tevens behorende tot het Rijksmonument zijn het koetshuis/paardenstal annex tuinmanswoning, het washuis, generatorhuisje, orangerie, tuilmuren, tabletkas, Engelse landschapstuin en de voormalige nutstuin. Het gebied ligt binnen de invloedssfeer van het projectgebied.

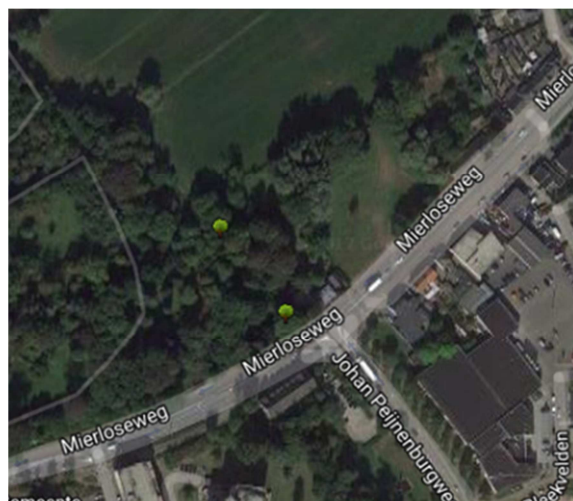
De relatie met het kasteelpark wordt gelegd door een fysieke verbinding in de vorm van een padenstructuur en brug. Ook de visuele relatie wordt daarmee verbeterd. De nieuwe brugverbinding naar het kasteelpark wordt in overleg met de Stichting Landgoed Kasteel Geldrop gerealiseerd. De Stichting Landgoed Kasteel Geldrop in 2012 de "Visie, Uitvoerings- en Beheerplan Landgoed Kasteel Geldrop" heeft gepresenteerd. In dat plan zijn ideeën en maatregelen opgenomen die ook een betekenis hebben gekregen voor dit gedeelte van het beekdal. Een van de aanknopingspunten is de gedachte van de Stichting om de zichtbaarheid van het kasteel te verbeteren door op specifieke punten bomen en heesters te verwijderen, ook ten behoeve van zichtlijnen van en naar de Kleine Dommel. Op het oostelijk deel van het landgoed zullen dus ook openingen in de begroeiing worden gemaakt en binnen dat kader doet de Stichting ook de suggestie de Kleine Dommel vanaf de Mierloseweg meer zichtbaar te maken.

Gemeentelijke monumenten

Gemeentelijk monument zijn de panden Mierloseweg 7 (woonhuis) en Mierloseweg 23 (langgevelboerderij). Beide panden grenzen aan het projectgebied, maar zijn er geen fysiek onderdeel van. De panden dragen bij aan een positieve belevingswaarde van de gemeente Geldrop-Mierlo. Bij de inrichting van het zuidelijke deel van het plangebied (gebied direct grenzend aan de Mierloseweg), wordt rekening gehouden met beide panden. Tussen het pand Mierloseweg 7 en de nieuwe woningbouwinvulling wordt een robuuste groenstructuur aangelegd. Mogelijk dat in deze zone de aansluiting van het fietspad langs het beekdal wordt gerealiseerd (onderwerp van studie). Ook tussen het pand Mierloseweg 23 en de nieuwe woningbouwinvulling blijft een onbebouwde ruimte aanwezig.

Waardevolle elementen

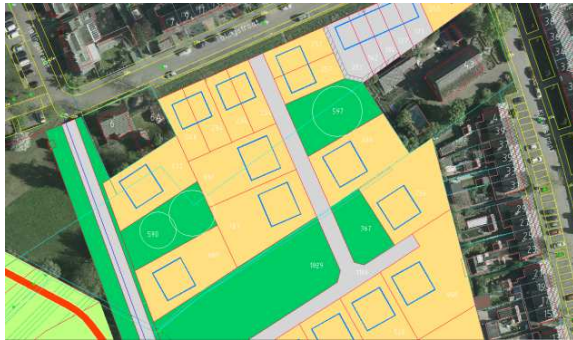
Er zijn enkele beschermde bomen welke staan aan de zuidzijde van het te ontwikkelen gebied. Dit betreft een Kastanje en Thuja. Deze staan tussen de Dommel en Mierloseweg 7 (zie nevenstaande foto).

Legenda

○○○○○○○○	bomenstructuur	○	molenblotop
■	groenstructuur	▨	gebied in ontwikkeling
▨	ecologische hoofdstructuur	—	gemeentegrens / dorpsgrens

Ook ligt er op een deel van het plangebied een groenstructuur. Deze ligt grotendeels over de EHS (zie nevenstaande afbeelding).

In de verkaveling van het gebied is rekening gehouden met de waardevolle bomen en groenstructuren. In het nieuwe plan worden de groene vingers tussen de bebouwing worden twee Boswilgen en een Treurwilg behouden (zie bijgevoegde kaart).

Op veel plekken in en rondom het plangebied blijven de bestaande bomen behouden. Met de nieuwe inrichting worden de bestaande groene elementen versterkt en uitgebreid. Op de gronden die be-

horen tot de EHS- bestemde gebieden worden de aanwezige natuurwaarden verder versterkt. In de visie wordt aangesloten bij de natuurbeheertypen zoals beschreven in de (concept)'Gebiedsvisie Kleine Dommel Geldrop', 2015.

Archeologie

Hoofdstuk 5 van de Erfgoedwet regelt het archeologische erfgoed. Gemeenten hebben een belangrijke rol in het archeologisch stelsel. De gemeente Geldrop heeft specifiek archeologisch beleid. De Archeologische beleidskaart (versie 2 oktober 2012) van de gemeente Geldrop-Mierlo geeft aan het gebied 3 verschillende verwachtingswaarden heeft; archeologische waarde, hoge verwachting en middelhoge verwachting. Recent is voor het gebied een Programma van Eisen opgesteld. Dit PvE is de basis voor het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek wat op dit moment wordt uitgevoerd. Totdat de resultaten bekend zijn beschermt de dubbelbestemmingen 'Waarde-Archeologie' eventuele waarden op de planlocaties. Totdat een nader onderzoek is uitgevoerd kunnen geen bodemverstorende werkzaamheden plaatsvinden. De eventuele archeologische waarden van de gronden op de ontwikkelingslocaties zijn beschermd door middel van een dubbelbestemming die gericht is op de bescherming van archeologische waarden.